

KLUYSBOS

v.z.w. De Mark

Natuur- en Milieuvereniging
Galmaarden – Herne – Bever

Tasseniersstraat 1
1570 Galmaarden

054/58 92 17 (tussen 18:00 en 20:00 uur)

André Prové
andreprove@hotmail.com

natuurpunt

Coxiestraat 11 – 2800 Mechelen
Tel: 015-29 72 20 – fax: 015-42 49 21
Info@natuurpunt.be – www.natuurpunt.be

Oppervlakte : 15 ha

Evolutie van de fauna en flora

Zoogdieren

In het gebied is, met uitzondering van een vleermuizenonderzoek, geen onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van zoogdieren. Enkele waargenomen soorten zijn ree, mol, vos, haas en eekhoorn.

Vleermuisinventarisatie Kluysbos ¹

Bespreking

Algemeen

Voor een bos van een dergelijke kleine oppervlakte bezit het Kluysbos een opvallend hoge soortendiversiteit aan vleermuizen. De onmiddellijke nabijheid van het veel grotere Raspailleboscomplex ten westen van het Kluysbos maakt een wisselwerking van vleermuizen echter zeer waarschijnlijk. Meest opvallend is de aanwezigheid van veel boombewonende soorten, met de Brandts vleermuis als verrassende topper. De meer open bosbestanden en de bosranden bieden foerageergelegenheid voor gewone dwergvleermuizen en laatvlieger. Het gesloten centrale moerasbos en een deel van de opgaande hellingen, onder het bladerdek, zijn een zeer gegeerd foerageerbiotoop voor franjestaart, grootoor-, baard- en Brandts vleermuizen.

Boomholten

Het beoordelen van het boomholtenaanbod in het Kluysbos is moeilijk omwille van het beperkt aantal paden en omdat potentiële holten zich tussen het bladerdek van hoogopgaande bomen bevinden.

Kolonies

In het centrale moerasbos werden niet lang na zonsondergang meerdere zwangere en zogende vrouwtjes gevangen van gewone grootoor- en baardvleermuis, wat betekent dat er zich koloniebomen in het bos bevinden. Het centrale moeras bevat echter weinig echt zware bomen, waardoor de meeste potentiële koloniebomen (de dieren verhuizen hiertussen regelmatig) zich bevinden in de drogere, hoger gelegen delen. Er bevindt zich een zone met veel activiteit en sociaal gedrag van meerdere soorten rond de driesprong bospaden in het noorden van het bos. Hieruit kan

¹ Willems W, Lenaerts A., Wawrocka K., 2012. Vleermuizeninventarisatie Kluysbos. In: Willems W., Lambrechts J. & Lefevre A, 2012. Vleermuizen in bos en park in de provincie Vlaams-Brabant. Rapport Natuurpunt Studie 2012/12, Mechelen. p17-19.

afgeleid worden dat er zich vermoedelijk één of meerdere koloniebomen in deze zone bevinden.

Vastgestelde soorten

Soort	detector	vangst
gewone dwergvleermuis	27	
(gewone) baardvleermuis	1	9
Brandts vleermuis	5	
franjestaat	2	1
watervleermuis	1	
Myotis spec.	3	
laatvlieger	4	
gewone grootoorvleermuis		16
vleermuis spec.	2	
Totaal	45	26

Aanbevelingen voor beheer

Bosbeheer

Gezien het belang van het moerasbos als verplaatsings- en foerageerbiotoop, wordt geadviseerd om deze zone te behouden in de huidige bosstructuur: weinig of laaggroeiende bodembedekking, en redelijk wat open ruimte onder een laag bladerdek. Het openhouden of eventueel heraanleggen van het voormalige knuppelpad daar zorgt dat de vleermuisroute boven dit pad behouden blijft.

Om het bestaande boomholtenaanbod te behouden, dient er voor gezorgd te worden dat loofbomen die holten bezitten gespaard worden, ook al gaat het om exoten zoals Amerikaanse eik. Opvolgers voor deze bomen zouden tijdig geselecteerd moeten worden. Gezien de aanwezigheid van baardvleermuizen, is het interessant om ook bomen met losse stukken schors te behouden waaronder deze soort graag verblijft. Bij geplande kappingen van bomen uit de zone rond de driesprong van bospaden in het noorden van het bos, wordt een voorafgaande inspectie op boomholten sterk geadviseerd.

De recent aangeplante bosverbinding tussen het Karkoolbos en de westhoek van het Kluysbos is een positieve zaak, en kan de vleermuispopulaties van beide bossen enkel maar voordelen opleveren.

Vogels

Auteur Wouter Faveyts, december 2012

Dit beknopte rapport behandelt afzonderlijk het voorkomen van bepaalde vogelsoorten in het erkende reservaat Kluysbos te Galmaarden. Het Kluysbos is een kleiner onderdeel van het grotere Raspailleboscomplex, grotendeels gelegen op het grondgebied van de provincie Oost-Vlaanderen. De beschreven periode loopt vanaf 2008 tot en met 2012.

In het betrokken gebied werd geen volledige broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Het rapport is dan opgesteld op basis van tellingen van een aantal aandachtsoorten in kader van de monitoringsprojecten van de vogelwerkgroep Cinerea (Denderstreek) en verder op basis van losse waarnemingen.

Er wordt gefocust op de meer bijzondere soorten en niet zozeer op algemene soorten als koolmees, merel, enz.

Broedvogels

Diverse soorten roofvogels broeden in of vlakbij het reservaat en gebruiken het bos en zijn directe omgeving als jachtgebied: **buizerd, wespendif, havik, sperwer, torenvalk** en **boomvalk**. Buizerd en sperwer broeden met zekerheid in het gebied zelf. Wespendif komt in het vlakbij gelegen Karkoolbos tot broeden.

De **houtsnip** is een broedvogel die in het Raspailleboscomplex jaarlijks voorkomt. In het Kluysbos zelf zijn nog geen territoria vastgesteld, maar het is wel mogelijk dat de soort er broedt, gezien het geregelde voorkomen in het gehele gebied (in 2012 min. 2 territoriale mannetjes in andere delen van het Raspailleboscomplex), het geschikte broedbiotoop in het Kluysbos en het feit dat er amper gericht naar de soort wordt gezocht (de houtsnip vereist een specifieke inventarisatiewijze waardoor de avondlijke baltsvluchten kunnen worden vastgesteld).

Er is een vast territorium van **bosuil** in het reservaat.

Middelste bonte specht is inmiddels een vaste gast in het gebied geworden, met waarnemingen in het Kluysbos zelf in verschillende jaargetijden. In het hele Raspailleboscomplex is de soort inmiddels sinds de eerste waarneming in 2006 goed ingeburgerd: er waren diverse overwinterende exemplaren in de winter 2011-2012, minimum 1 broedterritorium (vermoedelijk geslaagd) in het broedseizoen 2012 en naar schatting minimum 6 verschillende exemplaren in de zomer van 2012. De moeilijk detecteerbare **kleine bonte specht** broedt mogelijk nog steeds in het Kluysbos (de soort komt in elk geval nog voor in de rest van het Raspailleboscomplex), net als **grote bonte specht** en **groene specht**.

Koekoek is een vaste broedvogel in het gebied. Van **zomertortel**, tot 2006 een vaste broedvogel in het gebied, waren er in 2010 en in 2011 telkens eenmalige waarnemingen van een baltsende vogel. Het bleef bij die enkele waarnemingen. De soort komt vrijwel zeker niet meer tot broeden. Zomertortel is op 10-15 jaar tijd vrijwel helemaal verdwenen als broedvogel in de ruimere regio, een fenomeen dat zich in heel Vlaanderen manifesteert.

Van **wielewaal** waren er zowel in 2010 als in 2012 eenmalige waarnemingen in het gebied, telkens in de eerste helft van mei. Deze worden vermeld omdat het gaat om een voormalige vaste broedvogel. Gelet op de schaarste aan waarnemingen is het niet aannemelijk dat de soort nog in het Kluysbos broedt. In de Denderregio komen naar Vlaamse normen nog behoorlijk wat wielewalen voor, maar die hebben zich sinds een tiental jaar vrijwel helemaal teruggetrokken in de populierenbossen langs de Dender en in de beekvalleien. De bosgebieden op de heuvels zijn praktisch verlaten.

Alle vier de grasmussoorten broeden in het gebied en de directe omgeving, inclusief **braamsluiper** (minstens in 2010 een territorium). **Grauwe vliegenvanger**, een soort die het erg slecht doet op nationaal niveau, blijft broedvogel in het reservaat, met jaarlijks min. 1 territorium.

In 2012 was er een territorium van **vuurgoudhaan**. Allicht komt deze makkelijk te missen soort jaarlijks in het gebied voor als broedvogel.

In het reservaat zijn meerdere territoria van zowel **boomklever** als **glanskop** te vinden. Bij een grondige inventarisatie van het hele Raspailleboscomplex op deze twee soorten werden in het Kluysbos 4 territoria van boomklever en 3 territoria van glanskop gevonden. Voor het gehele Raspailleboscomplex ging het om resp. 34 en 17 territoria. In de vochtige beekvallei is jaarlijks een territorium van **matkop** aanwezig.

In de nabijheid van het reservaat komt nog steeds **geelgors** voor, met jaarlijks 1-2 territoria.

Doortrekkers en wintergasten

Houtsnip is een doortrekker en wintergast in het gebied.

Op trek en 's winters is **vuurgoudhaan** een vaste wintergast in het gebied.

Goudvink was vroeger een frequente wintergast (en een potentiële broedvogel), met groepjes tot 4 ex., maar sinds een aantal jaren lijkt de soort verdwenen te zijn, mogelijk een gevolg van het verouderen van een aantal grote open stukken struweel die waren ontstaan na grote kappingen. In de vochtige bosjes overwinteren frequent groepjes **putters** (tot max. 34 ex.) en **sijzen**.

Toekomstmogelijkheden

Voor een aantal vogelsoorten is het Raspailleboscomplex, waarvan het Kluysbos een belangrijk deel uitmaakt, wat betreft zowel oppervlakte als ecologische waarde, van groot regionaal belang. Het is een zeer belangrijk gebied voor typische soorten van de bosgebieden van de Vlaamse Ardennen, zoals vuurgoudhaan, boomklever en glanskop. Nogal wat van de typische soorten van het gebied kennen bovendien slechts een beperkte verspreiding in de westelijke helft van Vlaanderen, waaruit mag worden geconcludeerd dat het gebied zelfs op Vlaams niveau een belangrijke avifaunistische waarde heeft. Zeker wat glanskop betreft is het Raspailleboscomplex een vrij belangrijk bastion voor deze soort in Zuid-Oost-Vlaanderen. Ten tijde van de Vlaamse broedvogelatlas (periode 2000-2002) werd de populatie voor de hele Vlaamse Ardennen op 180 territoria geschat. Als die schatting anno 2012 nog steeds zou worden aangehouden, betekent dit dat ruim 10% van de populatie in de Vlaamse Ardennen in het Raspailleboscomplex voorkomt. De laatste jaren worden her en der afnemende aantallen gemeld (zo schijnt glanskop verdwenen te zijn uit de omgeving van Gent), maar de populatie in het Raspaillebos lijkt vrij goed stand te houden.

Het beheer van het bos is gericht op het behoud van een aantal van deze kenmerkende soorten. Het streven naar een kleinschalig 'wastine-beheer' rond het bos zal ongetwijfeld belangrijke kansen scheppen voor allerlei zangvogels zoals grasmus, tuinfluiter en geelgors. Dit zijn soorten die snel reageren op het ontstaan van geschikte omstandigheden. De eisen die zij stellen aan hun broedbiotoop worden steeds minder voldaan in het steeds eentoniger wordende Vlaamse landschap. Voor deze soorten kunnen gebieden zoals het Raspailleboscomplex in de toekomst zijn belangrijker vluchthavens worden. Hakhoutbeheer in het bos zelf schept positieve kansen voor soorten als houtsnip, tuinfluiter en goudvink. Een beheer dat bestaat uit niets doen is belangrijk voor vogels van oudere en structuurrijke bossen, zoals glanskop.

Amfibieën

In het Kluysbos werd, ondanks intensief onderzoek, geen volwassen vuursalamanders of larven gevonden. In het nabijgelegen Raspailleboscomplex is deze soort wel aanwezig.

In de toekomst zullen kleine poeltjes aangelegd worden als voortplantingsplaatsen voor vuursalamanders. In deze poeltjes zal intensief gezocht worden naar larven van vuursalamander. Deze inventarisatiemethode is zeer bruikbaar in gebieden met lage aantallen volwassen dieren. Indien na 3 jaar geen resultaat geboekt wordt zal dit onderzoekje stopgezet worden.

Reptielen

Hazelworm is een soort die vlakbij het Kluysbos jaarlijks gezien wordt in een tuin. Deze soort wordt ook zeer sporadisch waargenomen in de bosrand van het Kluysbos, maar steeds in kleine aantallen.

Vissen

Er komen geen vissen voor in het Kluysbos.

Ongewervelden

Dagvlinders

Het gebied is qua vlinderfauna redelijk interessant. Enkele voor de regio relatief zeldzame soorten komen hier voor zoals sleedoornpage, eikenpage, koevinkje en bruin blauwtje.

Sleedoornpage wordt jaarlijks vastgesteld via het zoeken naar eitjes op jonge sleedoornentakken. Enkel tientallen eitjes per winterseizoen zijn geen uitzondering. Het volwassen imago is nog niet gevonden.

Eikenpage is een soort die snel over het hoofd gezien wordt. Het lage aantal waarnemingen voor dit gebied is dan ook normaal.

Koevinkje werd pas in 2010 voor het eerst waargenomen in zeer lage aantallen aan het Kluysbos, en dan nog op twee ver uit elkaar liggende graslanden. Deze soort is ook opgedoken in 2010 in Moenebroek en Kortelake. Aan het Raspailleboscomplex en aan het Arduinbos komen grote aantallen voor, die vermoedelijk de bronpopulatie zijn van de nieuwe vindplaatsen.

Bruin blauwtje is ook een nieuwkomer, maar dan voor de ganse regio en werd voor het eerst waargenomen in 2010. Het aantal waargenomen individuen is steeds laag.

Groot dikkopje, koninginpage, oranjetipje, klein koolwitje, klein gaderd witje, groot koolwitje, oranje luzernevlinder, kleine vuurvlinder, boomblauwtje, icarusblauwtje, atalanta, dagpauwoog, gehakkelde aurelia, landkaartje en bont zandooogje komen in lage aantallen verspreid in het gebied voor.

Oranje zandooogje en **bruin zandooogje** komen in grote aantallen voor op de iets ruigere graslanden.

Distelvlinder was prominent aanwezig tijdens de invasiegolf van 2009.

Kleine vos is terug van weggeweest, maar blijft beperkt tot enkele waarnemingen per jaar.

Wilde bijen

Auteur Jens D'haeseleer – januari 2013

In de periode 2010-2013 werden 11 bezoeken gebracht aan het Kluysbos en de omliggende graslanden met het oog op het inventariseren van wilde bijen en wespen.

Dit gebied is interessant voor wilde bijen en wespen omwille van zijn ligging op een zuidgerichte helling, de diversiteit aan bloeiende planten in enkele graslanden in het zuidwesten van het bos en de ouderdom van het bos zelf. Niet minder dan 98 soorten werden aangetroffen. Wilde bijen maakten hiervan de grootste diversiteit uit.

Het gros van de 66 bijensoorten werd teruggevonden in de graslanden en de bosrand in het zuidwesten van het Kluysbos. Specialisten van bloemrijke graslanden, zoals de donkere klaverzandbij en de roodstaartklaverzandbij komen er zusterlijk naast typische bosrandbewoners als zwartgespoorde houtmetselbij en blauwe ertsbij

voor. Een tiental oligolectische bijensoorten werd hier aangetroffen. Dit zijn soorten die hun larven een beperkt stuifmeeldieet aanbieden. In het Kluysbos gaat het onder meer om composieten zoals gewoon biggenkruid, muizenootje, duizendblad, gewone margriet en gewone paardenbloem; vlinderbloemigen zoals rode klaver, schermbloemigen zoals fluitenkruid; scherpe en kruipende boterbloem en klokjes. Verder zijn ook boswilgen belangrijk. Ook voor niet-gespecialiseerde bijensoorten zijn dit belangrijke nectar- en stuifmeelbronnen.

Daarnaast werden ook 20 galwespen, 2 goudwespen, 3 graafwespen, 1 bladwesp, 2 knotswespen, 3 soorten ploovleugelwespen en 1 schildwesp waargenomen. Zo vinden we er onder andere de zeldzame *Eumenes pendunculatus*, die haar urtjesnesten maakt aan stengels en de schildwesp *Dinocampus coccinellae* die haar eitjes legt in lieveheersbeestjes.

Een rij oude weidapaaltjes tussen de 2 soortenrijkste graslanden in het zuidwesten herbergt een gezonde populatie aan volgende bijensoorten: ranonkelbij, tronkenbij en gewone tubebij. Daarnaast vinden we er ook de gewone en kleine knotswesp, de graafwespen *Stigmus pendulus* en *Trypoxylon figulus* en de goudwesp *Pseudomalus auratus*.

Om de hoge diversiteit aan wilde bijen en wespen te behouden dienen enkele beheersadviezen in acht genomen te worden. Bijen zijn echte zonnekloppers en verkiezen nest- en foerageer plaatsen in de zon. Voor nestgelegenheid zijn veel bijensoorten afhankelijk van microstructuren in het landschap. Kleinschaligheid en variatie zijn dan ook belangrijke factoren voor bijenvriendelijk natuurbeheer. Foerageerplaatsen moeten uiteraard rijk zijn aan bloemplanten. Niet alleen de soortenrijkdom, maar vooral ook de hoeveelheid aan bloemen is belangrijk.

De steilwandjes in het westelijke grasland worden deels opgehouden door de hoeven van de runderen. Deze steilwandjes dienen ten alle tijden voldoende open gehouden te worden om de bijzondere plantensamenstelling (met onder andere Biggenkruid) en nestgelegenheden te behouden. Dit kan eventueel gebeuren door deze deels met een spade af te steken.

Het oostelijke grasland wordt laat gemaaid en nabegraasd, waardoor hier steeds voldoende bloeiende planten aanwezig zijn. Dit beheer zou eventueel ook toegepast kunnen worden in het westelijke grasland.

In de zuidrand van de graslanden bevinden zich enkele populieren die naast schaduw ook voor veel bladval zorgen. Idealiter zouden deze populieren gekapt moeten worden.

Tussen beide graslanden bevindt zich een rij oude weidapaaltjes waarin een aantal bijen- en wespesoorten nestelt. Om deze soortenrijkdom te behouden dienen deze paaltjes gevrijwaard te worden. Wanneer beide graslanden verbonden zouden worden kunnen de draden verwijderd worden, zolang de paaltjes maar blijven staan. Een andere optie is om de paaltjes te verwijderen en deze naar de bosrand te verplaatsen. Hier kunnen ze verder dienstdoen als nestgelegenheid. Uiteraard dient in deze bosranden ook voldoende dood hout te zijn waarin de bijen kunnen nestelen.

Een aantal bijen- en wespesoorten maakt zijn nest in het merg van Braam en Gewone vlier. Bramenkoepels en oude vlierstruiken zijn, vooral in zonnige situaties, belangrijk voor deze groep. In de zuidwestrand van het Kluysbos bevinden zich

enkele bramenkoepels die uitgerasterd zijn en voor voldoende nestgelegenheid zorgen voor deze zogenaamde 'rubicole' soorten. Deze dienen zeker behouden te worden.

Een aantal bijen- en wespesoorten geniet van uitgebreide mantel-zoomvegetaties in de bosrand. Deze ontbreken echter nog grotendeels in het Klusybos. Enerzijds bieden deze mantel-zomen nestgelegenheid voor een aantal bovengronds nestelende soorten, maar daarnaast dienen zij ook als foerageer- en paargebied. Mantel-zoomvegetaties dienen niet rechtlijnig, maar eerder kronkelend aangelegd te worden, waardoor windluwe plekken ontstaan. Gefaseerd beheer zorgt voor voldoende variatie in tijd en ruimte. Mantel-zomen kunnen deels in het bos en deels in de omliggende graslanden aangelegd worden. Hiervoor dient een deel van de bosrand teruggezet te worden en moet een strook van enkele meters in het grasland uitgerasterd worden. Belangrijke nectar- en stuifmeelplanten voor wilde bijen in de bosranden van het Kluysbos zijn onder meer wilgenroosje, hondsdrif, fluitenkruid, sleedoorn, bramen en wilgen. Deze dienen extra gestimuleerd te worden. Ook tal van bijzondere dagvlinders gebruiken typische bosrandsoorten als waardplant of nectarbron. Iepen en zomereik, de respectievelijke waardplanten van de iepenpage en de eikenpage leveren kostbare honingdauw die door wilde bijen en graafwespen benut wordt. Beide soorten werden nog niet in het gebied aangetroffen, maar zijn wel in de ruimere omgeving aangetroffen.

Bij het hakhoutbeheer of beheer van open plekken, wandelpaden en mantel-zoomvegetaties dient grootschalige kap van bepaalde boom- of struiksoorten, zoals boswilg of sleedoorn vermeden te worden. Wanneer deze planten over een groter gebied tijdelijk geen nectar- of stuifmeel kunnen aanbieden is dit nefast voor de aanwezige (gespecialiseerde) bijenpopulaties.

Verder dient de westelijke flank van het bos opnieuw hersteld te worden. Hiervoor dienen de aangeplante dennen verwijderd te worden. Eventueel is hier een middelhoutbeheer mogelijk, zolang de bodem maar niet nodeloos verdicht wordt door het gebruik van grote machines.

De soortenrijkste delen van het gebied, namelijk de bloemrijke graslanden in het zuidwesten van het gebied, hebben als streefdoel droog bos op het Natuurrichtplan voor de streek. Deze graslanden dienen ten allen tijde open gehouden te worden om de diversiteit aan wilde bijen niet te verliezen

Galwespen

Auteur Bart Uitterhaegen 31-05-2013

Galwespen vormen de basis voor soortenrijke, gesloten gemeenschappen. De gallen die ze veroorzaken huisvesten en voeden namelijk niet alleen de galvormers, maar ook inquilinen. Dit zijn galwespen die zelf geen gallen kunnen veroorzaken maar binnendringen in gallen van andere soorten. De galveroorzaker zelf is bovendien het doelwit van parasitoïden die op hun beurt weer belaagd worden door hyperparasieten. Een groot deel van deze voedingsrelaties is specifiek: elke galwesp heeft haar eigen "begeleidende" soorten. Met andere woorden: elke soort die hieronder wordt vermeld leidt in de richting van nog meer soorten uit verschillende

families (vooral bronswespen *Chalcidoidea* en sluipwespen *Ichneumonidae*). De aanwezigheid van galwespen in een gebied komt dus de biodiversiteit ten goede.

Het reservaat Kluysbos werd tussen december 2012 en mei 2013 een vijftal keer bezocht met het oog op dit monitoringrapport. Omdat deze 5 terreinbezoeken slechts de helft van het jaar omvatten is de inventarisatie momenteel nog niet volledig. De observaties werden zo gedetailleerd mogelijk ingevoerd in de natuurdatabank waarnemingen.be. Aangezien gallen wijzen op voortplanting kunnen we met zekerheid zeggen dat het in alle gevallen gaat om lokale populaties.

Er werd in de eerste plaats aandacht besteed aan gallen op eik (in de regio bijna uitsluitend zomereik). Daarbij werden 18 soorten aangetroffen:

- Aardappelgalwesp
- Ananasgalwesp
- Colanootgalwesp
- Eikentopgalwesp
- Eikenwondgalwesp
- Galappelwesp
- Gerimpelde meeldraadgalwesp
- Gordelgalwesp
- Knikkergalwesp
- Knotsgalwesp
- Kruikgalwesp
- Lensgalwesp
- Oestergalwesp
- Plaatjesgalwesp
- Rode Erwtengalwesp
- Satijnen knoopjesgalwesp
- Wattengalwesp
- Witgekleurde knopgalwesp

Vooraf de laatste twee soorten kunnen aangestipt worden: Wattengalwesp en witgekleurde knopgalwesp worden maar zelden gesignaleerd in Vlaanderen. Ook colanootgalwesp, eikentopgalwesp, knotsgalwesp en kruikgalwesp zijn in de regio eerder schaars.

Op basis van de gevonden soorten en de vaak grote aantallen kunnen we gerust stellen dat het gebied opmerkelijk interessant is op het vlak van eikgalwespen. Onder andere de recent aangeplante eiken aan de zuidkant van het bos en de oudere eiken aan de zuidwestrand van het gebied blijken veel gallen op te leveren. Op het eerste gezicht lijken de aangeplante, jonge eiken aan de noordelijke ingang van het bos beduidend minder gallen te dragen. Het zou interessant zijn om op te volgen of dit inderdaad het geval is.

Er werd minder aandacht besteed aan galwespen op andere waardplanten (zoals roos, havikskruid, akkerkool, hondsdraf, enz.). Het grootste deel van deze soorten moet immers gezocht worden in het zomerhalfjaar. Wel werden van de volgende twee soorten gallen gevonden:

- Esdoorngalwesp
- Bramentakgalwesp

Nachtvlinders

Auteur Wim Veraghtert – januari 2013

Uit het Kluysbos zijn totnogtoe 160 soorten nachtvlinders bekend. Die gegevens werden verzameld door vier waarnemers op 6 dagen:

25 oktober 2008 – Jens D'Haeseleer

18 juli 2010 – Wim Decock & Wouter Mertens

12 juni 2011 – Wim Veraghtert

11 juli 2011 – Wim Veraghtert

22 mei 2012 – Wouter Mertens

27 juni 2012 – Wouter Mertens

Daarnaast gebeurde er nog een vangst op de vlakbijgelegen Bosberg op 28 september 2008 (Wim Veraghtert). Die leverde 17 soorten op, waarvan er 9 niet op de lijst van het Kluysbos voorkomen.

Alles bij elkaar mag worden gesteld dat de nachtvlinderinventarisatie in het Kluysbos nog in zijn kinderschoenen staat. Het reële aantal nachtvlinders dat er voorkomt, bedraagt ongetwijfeld meer dan 500.

Onder de 160 soorten die er reeds genoteerd werden, vinden we enkele minder algemene soorten terug, ondermeer:

Geelblad (*Ennomos quercinaria*)

Een soort van de oudere loofbossen waarvan op 1 avond maximum 5 exemplaren in een Skinnerval werden aangetroffen. Voor deze soort is dat een hoog aantal. Komt verspreid over Vlaanderen voor, maar kent een gefragmenteerde verspreiding en wordt doorgaans in zeer lage aantallen gemeld.

Geelbruine bandspanner (*Plagodis pulveraria*)

Op Vlaams niveau is deze soort vrij zeldzaam. Het zwaartepunt van het verspreidingsgebied ligt duidelijk in het oosten van het land (Kempen, Hageland, Dijleland). In de Vlaamse Ardennen blijkt de soort in verschillende bosgebieden aanwezig. 2 exemplaren gevangen in het Kluysbos.

Pijlkruidspanner (*Mesotype didymata*)

Soort van vochtige bossen en moerassen (met misleidende naam, want aan allerlei planten gebonden). Over heel Vlaanderen zeldzaam. 1 exemplaar op 12 juni 2011.

Karmozijnrood weeskind (*Catocala sponsa*)

Een soort van loofbossen die de laatste jaren in opmars is. 1 exemplaar waargenomen op smeer.

Paddenstoeluil (*Parascotia fuliginaria*)

Een soort van loofbossen waarvan de rupsen leven op houtzwammen. Komt verspreid in Vlaanderen voor, maar steevast in lage aantallen.

Op de Bosberg werd ook **variabele herfstuil** (*Agrochola lychnidis*) gevangen. De variabele herfstuil is een typische soort van de Leemstreek. De Vlaamse Ardennen

vormen één van de bolwerken van de verspreiding van deze soort in Vlaanderen. Het areaal van de variabele herfstuil is de voorbije decennia in Vlaanderen gekrompen.

Gezien de goede dispersiekwaliteit van de meeste nachtvindersoorten kan verwacht worden dat de nachtvlindergemeenschappen van de Bosberg en het Kluysbos grotendeels gelijk zijn.

Hoewel de nachtvlinderinventarisatie in dit gebied nog niet ver gevorderd is, wijzen voorlopige resultaten erop dat hier een gevarieerde nachtvlinderfauna aanwezig is. Totnogtoe springt vooral de vrij grote populatie geelblad in het oog.

Andere

Grote glimworm werd in de zomer van 2012 in kleine aantallen gevonden in de rand van het bos. Dit is een eerste doorgegeven waarneming van deze soort in het gebied.

Gewone meikever wordt sinds kort terug waargenomen in het gebied.

Bijlage 5.1.6: soortenlijst wilden bijen en wespen

Evolutie van de flora

Voorjaarsflora

Het grootste deel van de erkende percelen liggen onder bos.

De voorjaarsflora is steeds uitbundig geweest en is dit nog steeds.

Uitbreiding van deze voorjaarsflora vinden we momenteel al in de overgang van oud bos naar jong bos. In de literatuur staat beschreven dat dit meestal zeer lang duurt.

Soorten zoals daslook, bosanemoon en kleine maagdenpalm hebben op korte tijd (een 10-tal jaar) al afstanden tussen enkele meters tot tientallen meters afgelegd, wat voor deze soorten niet min is.

De snelheid van kolonisatie van voorjaarsflora wordt blijvend opgevolgd.

Opvallend zijn de waarnemingen van gevlekte orchis en heekruid, beide voor het eerst waargenomen in het voorjaar van 2013. Het lijkt erop dat deze soorten ofwel nieuw opgedoken zijn, ofwel duidelijk in uitbreiding, waardoor deze beter opvallen.

Graslandflora

Er zijn slechts enkele erkende percelen in graslandgebruik.

Twee soorten zijn recent bijgekomen: gewoon biggenkruid en wilde peen.

De graslanden evolueren goed, met een toename aan soorten van schraler grasland zoals reukgras, rode klaver en grote ratelaar.

Paddenstoelen

Auteur Roosmarijn Steeman – april 2013

Voor paddenstoelen is voornamelijk het natte bronbosgedeelte in het Kluysbos het meest interessant. Het merendeel van de Rode Lijstsoorten werd daar gevonden.

In het voorjaar van 2006 werd het donker beekschijfje op de rottende balken van het pad gevonden. Deze soort staat als gevoelig op de Rode Lijst van Nederland, maar is uit Vlaanderen slechts van een tiental plaatsen bekend. Verdroging en opruimen van dood hout zijn de oorzaken van het verdwijnen van deze soort.

In het elzenbroek werden volgende boombegeleidende Rode-Lijstsoorten gevonden: rossige elzenmelkzwam, lila melkzwam en kleine elzengordijnzwam. De eerste twee soorten zitten in de categorie "Kwetsbaar", lila melkzwam is zelfs "Bedreigd" en recent nog van weinig plaatsen gekend in Vlaanderen. Elzenbroekbossen zijn bedreigd door verdroging en aanrijking.

Bijzondere, op naakte, nattere bodem groeiende saprophyten zijn: Adonismycena, klein kleivloksteeltje en sneeuwvloksatijnzwam. Adonismycena wijst op kalk in de bodem.

Op het hoger gelegen gedeelte werden typische soorten uit Atlantische beukenbossen gevonden: beukentaailing en prachtmycena. De eerste soort wordt zelden gevonden, de tweede soort werd vroeger ook amper gezien, maar is de laatste tien jaar enorm uitgebreid... mogelijk door klimaatopwarming.